

Гуцульщина
національний природний парк
№ 3-4 (92-93)
2025 РОКУ

НАЦІОНАЛЬНИЙ ПРИРОДНИЙ ПАРК ГУЦУЛЬЩИНА

ІНФОРМАЦІЙНИЙ ВІСНИК НАЦІОНАЛЬНОГО ПРИРОДНОГО ПАРКУ «ГУЦУЛЬЩИНА»

Створено Міністерство економіки, довкілля та сільського господарства України

Постановою Кабінету Міністрів України від 21 липня 2025 року № 903 «Про деякі питання Міністерства економіки, довкілля та сільського господарства» передбачено:

- перейменування Міністерства економіки України на Міністерство економіки, довкілля та сільського господарства України;
- затвердження Положення про Міністерство економіки, довкілля та сільського господарства України;
- ліквідацію Міністерства аграрної політики та продовольства України та Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України з переданням їхніх повноважень новоствореному міністерству.

З 17 липня 2025 року міністром економіки, довкілля та сільського господарства України призначено Соболева Олексія Дмитровича.

У 2015-2016 роках, працював на посаді радника Міністра інфраструктури України, координував проекти з підвищення прозорості діяльності, відкритих

даних та покращення корпоративного управління державними підприємствами.

У 2016-2018 роках керував проектом Prozorro.Sale в Transparency International Ukraine, здійснював координацію розробки IT рішень для прозорого продажу державних активів. З 2018 року очолював ДП «Прозорро.Продажі». В січні 2023 року призначений на посаду заступника Міністра економіки України з питань цифрового розвитку, цифрових трансформацій і цифровізації. З липня 2024 року — Перший заступник Міністра економіки України.

Пресслужба міністерства економіки, довкілля та сільського господарства України

Щасливого Різдва та мирного Нового року!

Від щирого серця вітаю Вас із світлими й величними святами — Різдвом Христовим та Новим роком!

Цьогоріч ці дні сповнені особливою тривогою за наше з Вами майбутнє, адже ми як ніколи гостро відчуємо цінність людського тепла, єдності та взаємної підтримки. Насамперед ми висловлюємо глибоку вдячність Збройним Силам України, завдяки чийй мужності та незламному захисту маємо можливість зустрічати свята з вірою в майбутнє.

Хочу щиро подякувати кожному з Вас за сумлінну працю, відповідальність, професіоналізм і відданість нашій спільній справі. Завдяки вашій наполегливості,

ініціативності й небайдужості ми разом долаємо виклики, розвиваємось, реалізуємо важливі проекти та щодня робимо добрі справи. Ви — надійна команда, якою можна пишатися.

Нехай Різдво Христове принесе у Ваші домівки Боже благословення, душевний спокій та родинний затишок. Бажаю, щоб Ваші серця завжди були відкриті для радості, а життя наповнювалося лише добрими новинами. Нехай Новий рік стане часом нашого переможного миру, роком внутрішньої сили та здійснення найзаповітніших мрій.

Бажаю Вам міцного здоров'я, невичерпної енергії для професійного зростання та впевненості у кожному наступному дні. Нехай наш колектив і надалі залишається згуртованим і натхненним на нові добрі справи, а всі заплановані починання неодмінно реалізуються під мирним українським небом.

Юрій СТЕФУРАК, директор НПП «Гуцульщина»

У червні цього року, на теренах мальовничої Гуцульщини, відбулася важлива подія — відкриття Центру гуцульського коня «Гуцулик», приурочене 100-річчю заснування в місті Косові Товариства конярів гуцульської породи коней. Центр став унікальним простором, де поєднано традиції, історію, культуру, туризм, рекреацію та сучасний підхід до збереження, використання й популяризації гуцульської породи коней.

Гуцульський кінь — символ витривалості, сили та свободи. Саме завдяки цим рисам він століттями був вірним помічником горян: перевозив вантажі, супроводжував пастухів, виручав на небезпечних гірських маршрутах. Сьогодні ж цей унікальний вид потребує збереження та підтримки і Центр гуцульського коня «Гуцулик» став одним із ключових осередків цієї справи.

На території Центру створено всі умови, щоб кожен відвідувач знайшов для себе щось цікаве та пізнавальне:

- кінні прогулянки верхи та бричкою;
- екскурсії гірськими стежками, що дозволяють ближче ознайомитися з характером гуцульських коней та пізнати природну велич Карпат;
- автентичні фотолокації та можливість проведення тематичних фотосесій;
- затишні зони для відпочинку;
- екскурсії науково-просвітницьким центром НПП «Гуцульщина»;
- знайомство з експозицією кімнати-музею, яка присвячена історії розведення гуцульського коня,

його особливостям та використанню.

Від моменту відкриття центр активно приймає відвідувачів: туристів, військових та ветеранів, сім'ї з дітьми, шкільні групи й усіх, хто прагне відчувати дух Карпат. Тут кожен має можливість ближче познайомитися з гуцульським конем, побачити унікальність цієї породи, відчувати особливий зв'язок з твариною та її енергію.

Працівники центру дбайливо доглядають за тваринами й радо діляться своїми знаннями та любов'ю до цієї породи. Саме відкритість, щирість і професійність команди створюють неповторний затишок, який відчуває кожен гість.

Центр гуцульського коня «Гуцулик» працює у звичному режимі та з нетерпінням чекає нових гостей. Не пропустіть нагоди особисто відчувати цю неперевершену атмосферу й створити незабутні спогади.

Юрій СТЕФУРАК,
директор НПП «Гуцульщина»

В НПП «Гуцульщина» завершено проєкт «Україна – Національний природний парк «Гуцульщина»: неформальна освіта з акцентом на місцеві природні та культурні ресурси – продовження», який фінансується Польсько-Американським Фондом Свободи в рамках програми We Support Ukraine, що впроваджується Фондом «Освіта для демократії» і реалізується НПП «Гуцульщина» у співпраці із Фондом Пуща Ромінська (керівник Яромір Краєвський).

В рамках реалізації проєкту було відремонтовано та повністю облаштовано кімнату-музей, присвячену темі «Гриби». Окрім того, для освітніх цілей виготовлено якісну друковану продукцію, включаючи настільну гру, інформаційні плакати та карти. Ці матеріали стали основою для серії тематичних занять, які провели для 80 дітей із чотирьох місцевих навчальних закладів

Під час занять школярі дізналися, як вирощувати рідкісні гриби в лабораторних умовах, як правильно виготовити препарат для мікроскопічного дослідження, а також про

корисні та шкідливі властивості аспергілу, пеніциліну та дріжджів. Особливу увагу було приділено неймовірним фактам: учні дізналися про гриби, що перетворюють комах на справжніх «зомбі», про здатність грибів накопичувати радіоактивні елементи, про їхню ключову роль у житті людей і тварин, а також про феномен росту «відьминими кільцями» та чудернацькі назви, що виникли через міфологічні уявлення наших предків. Отримані знання мали важливий практичний вимір. Учні навчилися розпізнавати гриби в природі, розрізняти отруйні, їстівні та неїстівні види, а також дізналися про ті, що занесені до Червоної книги України. Ключовим моментом стало усвідомлення екосистемних послуг грибів та їхньої незамінної ролі у функціонуванні природи і житті людини. А фінальним практичним заходом була «Грибна вечірка», під час якої учасники мали змогу скуштувати різноманітні гриби та страви з них, закріплюючи теоретичні знання смачним практичним досвідом. Усі ці знання, без сумніву, стануть у нагоді юним дослідникам при подальшому збиранні грибів у карпатських лісах.

Щиро дякуємо нашим польським друзям за вагомий підтримку України та плідну спільну реалізацію таких важливих освітніх проєктів.

Марія ПАСАЙЛЮК,
заступник директора
з наукової роботи
НПП «Гуцульщина»

Одним із найважливіших етапів реалізації проєкту MoRe4Nature у 2025 році стало впровадження геоінформаційної системи SMART для ефективного моніторингу природи. Ключовим моментом роботи було створення та розповсюдження серед студентів і населення спеціалізованої моделі даних для SMART під назвою «Екологічні порушення». Це зроблено з метою запровадження громадського контролю та оперативного збору інформації про стан довкілля.

Упродовж 4-8 серпня, команда проєкту MoRe4Nature, спільно із студентами

граму SMART (Spatial Monitoring and Reporting Tool). Ця система є цілісною платформою для моніторингу біорізноманіття та управління природоохоронними територіями, що включає мобільні, настільні та хмарні компоненти. Команда MoRe4Nature, створивши природоохоронну територію та модель даних «Екологічні порушення», забезпечила можливість фіксації виявлених порушень за допомогою мобільного додатка SMART.

Учасники дослідження пройшли 30 км гірською місцевістю та за чотири дні зафіксували 75 записів екологічних порушень, які класифікували за трьома основними видами: незаконна вирубка дерев, неналежне поводження з побутовими відходами, лінійна ерозія, спричинена діяльністю людини. Найбільше спостережень стосувалося побутових відходів (33), за якими слідувала незаконна вирубка дерев (31), лінійної ерозії було зафіксовано 11 випадків.

На території НПП «Гуцульщина» зареєстровано по 2 спостереження лінійної ерозії та неналежного поводження з побутовими відходами. Водночас, на території філії «Верховинське лісове господарство» ДП «Ліси України» зафіксовано 5 спостережень лінійної ерозії, 10 — сміття та 6 — незаконної вирубки дерев. Косівське районне підприємство «Райагроліс» відзначилося найбільшою кількістю порушень, тут зафіксували 25 спостережень незаконно зрубаних дерев та 20 — побутових відходів. При цьому особливістю незаконно зрубаних дерев є висота пенеків, що коливається від 30 см до 1 метра. Окрім того, відмічено ще 4 спостереження лінійної ерозії, спричиненої діяльністю людини, на післялісових луках, які безпосередньо межують з територіями лісокористувачів.

Студенти вишів не лише протестували модель даних «Екологічні порушення», зафіксувавши приклади незаконної вирубки та

викинутого побутового сміття, а й ознайомилися з науковою діяльністю парку. Зокрема, вони провели повторне обстеження постійних пробних площ смерекових пралісів і сосни кедрової європейської, поєднуючи моніторинг із класичними методами досліджень.

Отже, перевагою системи SMART та моделі даних «Екологічні порушення» є можливість систематизованого збору даних, виявлення точних місць локалізації порушень, аналіз тенденцій та, як наслідок, швидка реакція відповідних органів. Ця система також сприяє підвищенню громадської обізнаності та залученню громадян до екологічного моніторингу через мобільні додатки. Таким чином, застосування SMART знаменує новий етап цифровізації наукових досліджень в охороні природи. Варто підкреслити, що молоде покоління продемонструвало високу зацікавленість, наукову допитливість та щире турботу про природу.

Зоряна ГОСТЮК,
старший науковий
співробітник

НПП «Гуцульщина»

Львівського національного університету імені Івана Франка, Національного авіаційного університету, Чорноморського національного університету імені Петра Могили, а також науковцями НПП «Гуцульщина», проводили польові дослідження на території Покутських Карпат.

Дослідження охопило ділянки трьох лісокористувачів: Національного природного парку «Гуцульщина», філії «Верховинське лісове господарство» ДП «Ліси України» та Косівського районного підприємства «Райагроліс».

Під час досліджень середньогірних екосистем парку та прилеглих територій, учасники навчалися використовувати сучасні геоінформаційні системи для моніторингу, зокрема, про-

НАЦІОНАЛЬНИЙ
ЕКОЛОГІЧНИЙ
ЦЕНТР
УКРАЇНИ

more4nature

СВІДОЦТВО

про державну атестацію наукової установи

Серія ДА № 0300 Дата видачі 15 жовтня 2025 року

Цим свідоцтвом визнається, що

Національний природний парк Гуцульщина

Ідентифікаційний код за ЄДРПОУ 26215347

за результатами державної атестації, проведеної у 2025 році, визнається таким, що пройшов державну атестацію.

Наукову установу за напрямом "Природничо-математичний" віднесено до групи В.

Термін дії свідоцтва до 31 грудня 2030 року.

Заступник Міністра

Денис КУРБАТОВ

Національний природний парк «Гуцульщина» пройшов державну атестацію в Міністерстві освіти і науки України як наукова установа за напрямом «Природничо-математичний»!

Наказом Міністерства освіти і науки України від 15 жовтня 2025 р. № 1360 «Про затвердження Висновків про результати державної атестації наукових установ та закладів вищої освіти в частині провадження такими закладами наукової (науково-технічної) діяльності за науковими напрямками «Інженерно-технологічний» та «Природничо-математичний»» Національний природний парк «Гуцульщина» визнано таким, що пройшов державну атестацію за науковим напрямом «Природничо-математичний» та віднесено до групи В.

Атестація здійснювалася за новою методикою, яка була розроблена на основі найкращих практик Великої Британії, Німеччини та Польщі і затверджена у 2024 році. Вона включає як кількісну оцінку за 37 критеріями (публікації, фінансування, матеріально-технічна база, міжнародна співпраця тощо), так і якісне оцінювання впливу результатів досліджень на передову науку, економіку, збереження природних та культурних цінностей, соціальну сферу, державну політику та популяризацію науки.

Вперше процес був повністю цифровим — атестація проводилася через Національну електронну наукову систему URIS, що забезпечувало прозорість та ефективну взаємодію між експертами й установами.

Кожну установу оцінювали троє незалежних експертів, включно з міжнародними, що гарантувало об'єктивність висновків.

Адміністрація НПП «Гуцульщина»

Літо й осінь у НПП «Гуцульщина»: підсумки фенологічних спостережень

Кліматичні особливості в 2025 році спричинили суттєві корективи у життєвих циклах рослинних угруповань НПП «Гуцульщина» під час літньо-осіннього періоду. Зокрема, вперше за останні два десятиліття в середньогір'ї парку, на полонині Мунчели, саме на День Незалежності зафіксували випадіння снігу, хоча утворений суцільний покрив розтанув уже до вечора. Попри цей епізод, серпень загалом характеризувався критичним дефіцитом вологи: за місяць випало лише 31 мм опадів, що призвело до висихання мохових подушок навіть у смеречниках на північних схилах. Посуха негативно вплинула на лісове трав'яне покриття, зумовивши передчасне висихання пагонів і плодкових тіл макроміцетів, а наприкінці серпня спровокувала пожовтіння верхівок бука лісового у низько- та середньогір'ї.

Особливо виразно брак вологи проявився у наскельних угрупованнях на початку жовтня, коли спостерігалось всихання мохів та пагонів багатоніжки звичайної в урочищі «Терношори» та на хребті Каменистий. Водночас посухостійкі трав'янисті рослини у вересні продовжували активну літню вегетацію, а брусниця продемонструвала масове плодоношення. Цікаво, що посушливі умови позитивно вплинули на стан рідкісного виду, занесеного до Червоної книги України — лунарії оживаючої, адже цьогоріч її пагони значно менше страждали від ураження борошнистою росою (біотрофним грибом).

Ситуація кардинально змінилася у середині вересня з настанням рясних дощів та різким зниженням температури, тимчасово призупинилося пожовтіння листя. Проте приморозки наприкінці вересня знову змінили динаміку сезону, спричинивши інтенсивне забарвлення крони на початку жовтня, а вже за півтора тижня — стрімкий листопад. Зрештою, у третій декаді жовтня листопадні процеси завершилися, що ознаменувало остаточну підготовку лісових екосистем до зимового спокою.

Марія ТОМИЧ,
завідувач лабораторії екологічного моніторингу НПП «Гуцульщина»

Фахівці відділу еколого-освітньої роботи НПП «Гуцульщина» продовжують активно долучатися до реалізації міжнародного проєкту «Перехід до екотуризму на природоохоронних територіях через тлумачення спадщини», який впроваджується Національним екологічним центром України спільно з чеськими, словацькими, польськими, угорськими та українськими партнерами за підтримки Вишеградського фонду. У межах реалізації проєкту було організовано низку важливих заходів.

Так, у червні відбувся міжнародний освітній тур молодіжної ланки проєкту. Упродовж шести насичених днів учасники вивчали екотуристичні практики країн Вишеградської четвірки, обмінювалися ідеями та налагоджували нові партнерства. Після завершення туру українська команда повернулася додому, сповнена нових ідей та вражень для впровадження в Україні.

Наступним етапом проєкту стала реалізація ідей студентів. Зокрема, упродовж жовтня-листопада 2025 року в нашій установі було реалізовано проєкт «Природа – частина культурної спадщини: інтерактивна зоологічна кімната-музей НПП «Гуцульщина». Ідея проєкту виникла під час міжнародного туру, зокрема, під час візиту до Дунайсько-Іпольського

національного парку в Угорщині.

Лідерка проєкту Вероніка Попова, разом із фахівцями еколого-освітнього відділу та відділу рекреації, активно розпочали облаштування кімнати в науково-просвітницькому центрі НПП «Гуцульщина». За основу було взято фото- та відеоматеріали з фотопасток парку, щоб діти могли відчувати себе частиною природи та усвідомити її цінність. Команда проєкту також намагалася максимально відтворити природне середовище тварин, аби відвідувачі побачили, в яких умовах проживають дикі мешканці лісу.

Інтерактивну кімнату-музей облаштовано декораціями таких тварин, як рись євразійська, олень благородний, сарна європейська та кабан дикий. Поруч розміщені планшети, на яких транслюються відеоролики з інформацією про цих тварин та унікальні кадри з фотопасток. У межах реалізації проєкту було проведено чотири еколого-пізнавальні заняття в інтерактивній зоологічній кімнаті-музеї, де діти змогли відчувати справжню атмосферу дикої природи; розроблено низку навчально-методичних матеріалів та друкованої продукції, зокрема, фотозону, паспорт «Юного природоохоронця», штампи тварин, значок «Юний природоохоронець НПП «Гуцульщина», наліпки з тваринами, настільні ігри «Меморі» та «Доміно» (у форматі магнітів), а також магніти з логотипом кімнати-музею.

Реалізація цього проєкту стала яскравим прикладом того, як міжнародна співпраця, молодіжні ініціативи та професійна робота фахівців природоохоронних установ можуть поєднуватися задля формування екологічної свідомості підростаючого покоління.

Інтерактивна зоологічна кімната-музей уже стала улюбленим простором для дітей та відвідувачів парку, де пізнання природи відбувається через гру, емоції та живий контакт із її дивовижним світом. Надалі команда НПП «Гуцульщина» планує розвивати цей напрям, наповнювати простір новими експозиціями та освітніми програмами, аби ще більше людей могли відчувати цінність та крихкість дикої природи.

Ольга ДИМЧЕНКО,
заступник начальника відділу еколого-освітньої роботи НПП «Гуцульщини»

Табір «Друзі природи» став для учасників не просто можливістю відпочити, а справжнім зануренням у світ екологічної освіти та активного дослідження довкілля. Так, упродовж трьох насичених днів діти опановували навички відповідального ставлення до природи, поєднуючи теоретичні знання з практичним вивченням карпатських ландшафтів.

Програма розпочалася з експедиції екостежками та підйомів на гірські вершини, де учасники вчилися розуміти взаємозв'язки в екосистемах. Ці подорожі доповнювалися пізнавальними заняттями, тематичними іграми та майстер-класами з арттерапії, під час яких діти використовували природні матеріали для творчого самовираження. Одним із найяскравіших моментів стало відвідування високогірної полонини та знайомство з гуцульськими кіньми, що дозволило дітям ближче пізнати місцеві традиції та культуру регіону.

На емоційну атмосферу табору також вплинула тепла зустріч зі Святим Миколаєм, яка нагадала учасникам про важливість віри в добро та щирої підтримки одне одного. Загалом ко-

жен етап заходу був організований так, щоб діти відчували турботу та могли максималь-но розкрити свій потенціал у колі однодумців.

Реалізація такого масштабного проекту стала можливою завдяки підтримці партнерів. Ми висловлюємо щире вдячність Франкфуртському зоологічному товариству в Україні (FZS Ukraine) за допомогу в проведенні табору, а також нашому постійному партнеру — Пану Слимаку, який забезпечив комфортне перевезення учасників та сприяв гарному настрою під час усієї подорожі.

Завдяки табору діти повернулися додому не лише з яскравими спогадами, а й з новими знаннями про навколишній світ. Віримо, що цей досвід стане основою для подальшого розвитку їхньої екологічної свідомості та бажання дбати про збереження природного багатства рідного краю та України загалом.

Уляна БАГРІЙЧУК,
начальник відділу еколого-освітньої роботи
НПП «Гуцульщина»

Еколого - освітня стратегія

Національні природні парки України, за підтримки Франкфуртського зоологічного товариства, розробляють і вдосконалюють власні еколого-освітні стратегії, визначаючи ключові цілі та шляхи їх досягнення. У межах цієї роботи проводяться регулярні зустрічі для працівників еколого-освітніх відділів парків, під час яких відбувається обмін досвідом, обговорення викликів та пошук нових ефективних підходів у сфері екоосвіти.

Наприкінці серпня така зустріч була організована на базі Національного природного парку «Черемоський». Тут учасники заходу працювали над розробкою еколого-освітніх стратегій для своїх установ, напрацьовували нові формати роботи з відвідувачами, а також ділилися успішними практиками. Зокрема, особливу увагу було приділено практичному застосуванню інтерактивних форм екозаходів безпосередньо в природі. В рамках цього, працівники НПП «Черемоський» провели для дітей цікавий пізнавальний квест, який став яскравим прикладом сучасних підходів до екологічного виховання.

А вже 27 листопада, у місті Яремче, відбулася чергова змістовна та надихаюча зустріч екоосвітян. Під час заходу були представлені презентації еколого-освітніх стратегій, здійснено огляд наявних ресурсів та інструментів для їх реалізації, презентовано еколого-освітні програми в природі та інноваційні підходи до роботи з

різними цільовими аудиторіями. У професійній та водночас дружній атмосфері, учасники обговорили напрямки подальшого розвитку еколого-освітньої діяльності та окреслили подальші кроки для майбутньої співпраці.

Така спільна та послідовна робота є надзвичайно важливою для формування цілісного бачення екоосвіти як інструменту, що навчає діяти в інтересах збереження природи, етично ставитися до довкілля, раціонально використовувати природні ресурси та, найголовніше, любити природу, свій край і свою Батьківщину.

Галина РУСАК-КОРНЕЮК,
провідний фахівець відділу еколого-освітньої
роботи НПП «Гуцульщина»

Цього року у Національному природному парку «Гуцульщина» проведено масштабне оновлення інформаційних та природоохоронних стендів. Ця значна робота, здійснена фахівцями відділу рекреації спільно з працівниками служби державної охорони та господарського відділу, має на меті підвищити екологічну свідомість відвідувачів та покращити їхнє орієнтування в парку. Знаковим є те, що усі стенди зроблено із дотриманням кольорової гами та бренду ПЗФ, що дозволить пересічним відвідувачам відразу ідентифікувати територію перебування як природоохоронну.

Так, на початку року було проведено ремонт та встановлення 12 природоохоронних стендів вздовж доріг: Косів – Пістинь та Косів – Кути. Основна тематика стендів: обережно з вогнем, бережіть природу, не залишайте сміття, не зривайте першоцвіти тощо. Ці стенди розміщені біля рекреаційних ділянок і слугують важливим нагадуванням про правила поведінки в природі. А нещодавно було відремонтовано та підготовлено до встановлення ще 10 природоохоронних стендів для цих та інших рекреаційних територій Парку.

Особлива увага цього року приділена оновленню інформації на популярних маршрутах. Зокрема, на екостежці «До оглядового майданчика на горі Острій» встановлено два цікаві інтерактивні стенди, виготовлені із суцільного стовбура дерева. Вони містять пізнавальну інформацію про природу регіону. А на екостежці «На гору Михалків» встановлено новий стенд-вказівник до таємничих водоспадів, що значно покращує навігацію для туристів і вже підготовлено до встановлення стенд з детальною інформацією про сам маршрут.

Важливо зазначити, що значна частина роботи з оновлення інформаційної інфраструктури була реалізована завдяки плідній співпраці та підтримці Франкфуртського зоологічного товариства (ФЗТ), що дозволило суттєво розширити перелік створених об'єктів. Зокрема, у співпраці з ФЗТ створено 9 великих стендів з детальною інформацією про парк та окремі природоохоронні науково-дослідні відділення (ПНДВ). Ці інформаційні стенди розміщені у ключових локаціях: біля доріг Косів–Кути та Косів–Пістинь, поруч із конторами Старокутського, Косівського, Шешорського ПНДВ, на території Науково-дослідного розсадника, Маєтку Святого Миколая, Науково-просвітницького центру та адмінкорпусу парку, забезпечуючи максимальну доступність інформації.

Спільно з ФЗТ також було створено низку спеціалізованих стендів для конкретних маршрутів та локацій. Наприклад, на кінному маршруті Дубиною встановлено два малі стенди з інформацією про коней гуцульської породи та сам маршрут. Екостежка «На полонину Росохата» отримала три нові стенди, що інформують про полонину, печеру Довбуша та маршрут. На екостежці «До оглядового майданчи-

ка на горі Острій» встановлено 2 малих стенди з інформацією про маршрут у с. Город та м. Косів, ще 1 стенд з інформацією про гору Острій облаштовано безпосередньо на маршруті На початку екостежки «Хребтом Кормитур» з'явився новий стенд з інформацією про маршрут, а на шляху до Терношорських скель встановлено стенд про Терношорську Ладу. Навіть природні цілющі джерела тепер мають інформаційне забезпечення: біля сірководневих джерел на річці Волійця та на горі Зіняків верх встановлено нові стенди, що інформують про хімічний склад, правила споживання та лікувальні властивості води. Завершуючи перелік оновлень, варто відзначити новий панорамний стенд на вершині гори Михалків, звідки відкриваються чудові краєвиди на Косів та навколишні вершини.

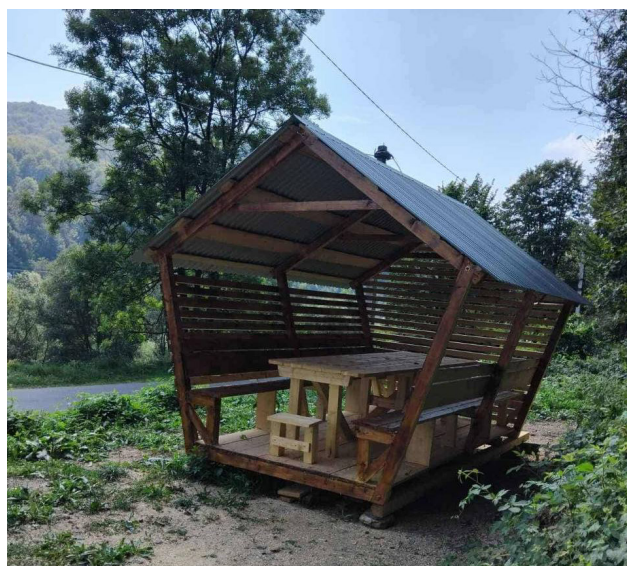
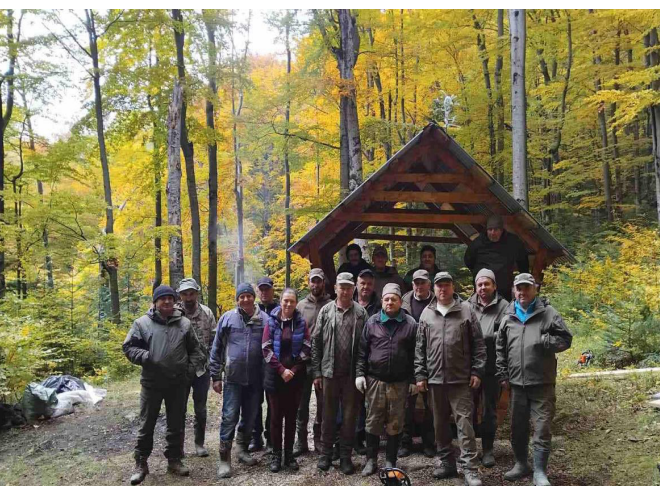
Окрім стендів, за підтримки ФЗТ також створено поперемичувальні знаки із важливими заборонами та нагадуваннями (викидання сміття, в'їзд до заповідної зони, розведення багаття тощо), які будуть незабаром встановлені на всій території парку.

Отже, цього року у Національному природному парку «Гуцульщина» проведено значне оновлення інформаційної інфраструктури, що робить перебування відвідувачів більш зручним, безпечним та пізнавальним. Ми маємо надію, що ці нові, сучасні та змістовні стенди сприятимуть глибшому розумінню і, як наслідок, кращому збереженню унікальної природи нашої Гуцульщини.

Надія КОПЕР,
начальник відділу рекреації
НПП «Гуцульщина»

У Національному природному парку «Гуцульщина» повсякчас працюють над покращенням умов для екологічного туризму, прагнучи запропонувати відвідувачам комфортні та облаштовані місця для відпочинку, що сприяють збереженню навколишнього середовища. Так, завдяки наполегливій праці та ініціативі працівників Шешорського природоохоронного науково-дослідного відділення (ПНДВ), на території парку з'явилося одразу декілька нових затишних куточків. Ще весною працівники ПНДВ облаштували нову рекреаційну ділянку з альтанкою поблизу мальовничого струмка Чекур, а також встановили столик із лавками в участку Радул. Обидві локації розташовані на території Парку біля с. Шешори.

Окрім цього, особливу увагу приділили улюбленій туристами річці Пістинька, яка протікає територією Парку і зачаровує своєю красою — від шумних водоспадів-гуків до тихих прозорих плес.

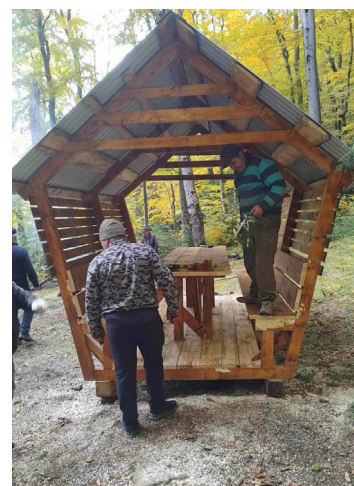
РЕКРЕАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ

плесо», розташоване нижче гуків в урочищі Гомул. Саме тут, дбаючи про комфорт гостей, фахівці служби державної охорони Шешорського ПНДВ облаштували чергову нову рекреаційну ділянку зі зручною альтанкою.

А нещодавно ще одна знакова локація Парку отримала оновлення. Так, біля озера Лебедин — одного з найвідоміших природних об'єктів НПП «Гуцульщина» теж облаштовано рекреаційну ділянку з альтанкою. Відтепер відвідувачі, які мандрують до озера, зможуть зробити тут зупинку, щоб відновити сили, насолодитися тишею та неповторною красою гірської природи.

Усі ці роботи проводяться з основною метою: покращити умови для екологічного туризму, впорядкувати території відпочинку та, що найважливіше, сприяти збереженню природного середовища. Адже створення облаштованих ділянок допомагає запобігти стихійному відпочинку. Незабаром на цих локаціях з'являться інформаційні та природоохоронні стенди, які нагадуватимуть відвідувачам про важливість збереження чистоти та відповідального ставлення до природи.

Іван ОЛЕКСЮК,
начальник Шешорського ПНДВ
НПП «Гуцульщина»

Маєток Святого Миколая чи не найвідоміший рекреаційний об'єкт НПП «Гуцульщина» і хоча він функціонує цілорічно, у переддні свята Миколая (6 грудня) та Різдва, тут особливо людно. У ці дні до Маєтку з'їжджаються як діти, так і дорослі, аби зустрітися з Миколаєм, отримати подаруночки та благословення, а також пообіцяти гарно вчитися і бути слухняним увесь наступний рік.

Звісно, не лише Святий Миколай готується зустрічати своїх гостей. Його помічники — працівники Маєтку, відділу рекреації, а також господарники парку — докладають чимало зусиль, щоб садиба і вся довколишня територія виглядали гарно та привабливо. Зокрема, цього року було проведено значний обсяг робіт із благоустрою. Так, наш художник Зіновій Бойчук змонтував і намалював чудове 3-д панно у світлиці Миколая, де зобразив самого Чудотворця, що поспішає до дітей з подарунками, а також колядників, церкву та мальовничі краєвиди Карпат. Крім того,

цього року оновлено пошту Миколая та його робочий кабінет, відремонтовано стільці 12-ти чеснот, приміщення для чаювання, сцену, поручні балкони садиби та багато інших важливих елементів.

І хоча останніми роками ми не організовуємо гучних фестивалівних дійств у Маєтку, але все одно радо зустрічаємо усіх маленьких відвідувачів, як це і відбулося 6 грудня. Традиційно свято розпочалося із молебня за наших воїнів та за мир в Україні, а також проводилися екскурсії та майстер-класи. Не обійшлося без благодійного ярмарку на підтримку Збройних Сил України, де всі охочі мали можливість долучитися до доброї справи. І, звісно, всі відвідувачі мали нагоду зустрітися з Миколаєм. Тож, хто ще не зустрівся цього року з святим Миколаєм і не отримав подаруночка, радо запрошуємо до Маєтку Святого Миколая НПП «Гуцульщина».

Юлія СТРИНАДЮК,
заступник начальника відділу рекреації

Ліс – це живий організм, який є домівкою для лісової флори та фауни, а також джерелом чистого повітря, води та інших важливих ресурсів. Попри поширену думку про здатність природи до повної саморегуляції, лісові масиви подекуди потребують фахового втручання для подолання критичних проблем, із якими екосистема не може впоратися самостійно. Зокрема, йдеться про поширення хвороб, масове розмноження шкідників, а також надмірну густоту деревостану, що посилює конкуренцію за світло, воду й поживні речовини та підвищує ризик виникнення пожеж. Саме задля підтримання стійкості та здоров'я екосистеми необхідно регулярно, зазвичай кожні 20 років, проводити комплексне лісовпорядкування, що дозволяє вчасно реагувати на виклики та зберігати природний баланс.

Лісовпорядкування для національних природних парків включає комплекс робіт з аналізу стану лісів на їхній території та розробки таксономічного опису. Основою для лісовпорядкування у національних парках є проєкт організації території, який визначає правила природоохоронних, рекреаційних, екоосвітніх та наукових заходів.

21 жовтня 2025 року відбулася перша лісовпорядна нарада з повторного базового лісовпорядкування лісів Національного природного парку «Гуцульщина» розташованого на території Івано-Франківської області, за участю представників Західного міжрегіонального управління лісового та мисливського господарства, Київської лісовпорядної експедиції ВО «Укрдержліспроект», Управління екології та природних ресурсів Івано-Франківської ОВА та НПП «Гуцульщина».

За результатами наради було вирішено:

1. Провести в НПП «Гуцульщина» у 2025 році підготовчі та польові лісовпорядні роботи з повторного базового лісовпорядкування спеціалістами Київської лісовпорядної експедиції ВО «Укрдержліспроект» на площі 7606,0 га.

2. Лісовпорядні роботи виконати керуючись Лісовим кодексом України, Законами України «Про охорону навколишнього природ-

ного середовища», «Про природно-заповідний фонд України», Порядком здійснення лісовпорядкування, затвердженим постановою КМУ від 07.02.2023 №112, іншими законодавчими актами України, прийнятими відповідно до них нормативно-правовими актами та рішеннями, прийнятими на цій нараді.

3. За основу, при розробці матеріалів повторного базового лісовпорядкування, прийняти «Проєкт організації території національного природного парку «Гуцульщина», охорони, відтворення та рекреаційного використання його природних комплексів і об'єктів», затвердженого центральним органом у сфері охорони навколишнього природного середовища, матеріали проєктів створення територій (об'єктів) природно-заповідного фонду, первинні картографічні матеріали.

Під час лісовпорядних робіт на території НПП «Гуцульщина» було здійснено проєктування наступних заходів: рубок з поліпшення якісного складу лісів, лісовідновлення і лісорозведення, заходів з охорони і захисту лісу, які забезпечать збереження лісових ресурсів, сприятимуть створенню стійких, збалансованих лісових екосистем, необхідних для людей та природи на довгу перспективу.

Крім таксації лісу, в польовий період проводилися обстежувальні роботи, зокрема, закладалися пробні площі, застосовувалися вибірково-вимірні методи таксації насаджень, обстежувалися лісові культури, природне поновлення, визначався санітарний стан деревостанів.

Запроєктовані лісовпорядкуванням заходи в НПП «Гуцульщина» передбачатимуть збереження природного біорізноманіття лісів, їх життєздатність і продуктивність, можливість найбільш повного виконання лісами екологічних, соціальних та економічних функцій на місцевому і національному рівнях.

Роман ІВАНЧУК,
заступник начальника служби державної
охорони НПП «Гуцульщина»

Lunaria rediviva L.

Лунарія оживаюча – багаторічна трав'яна рослина висотою до 15 см. Стебла прямостоячі або висхідні, листки великі, серцевидні на довгих черешках, суцвіття – китиця, квіти – світло-бузкові або фіолетові, великі, плід – видовжений стиснутий стручковик. Плодоносить у травні-червні. Розмножується насінням, рідше кореневищами. Багаторічник.

Це гірський вид з окремими популяціями на рівнині, що належить до родини Brassicaceae. Зазвичай поширений у Західній Європі, а в Україні основними ареалами розселення є Закарпаття, Карпати, Розточчя, Опілля, Західне Поділля, Покуття, окремі популяції – на центральному Поділлі та Середньоруській височині.

На території парку у букових і ялицево-букових лісах лунарія утворює великі

щільні популяції. Також формує стрічкоподібні угруповання вздовж водотоків і лісових стежок. Вид має здатність до експансії, часто навіть у ізольованих рівнинних популяціях представлені всі вікові групи. Надає перевагу свіжим ґрунтам, збагаченим карбонатами, трапляється і у перезволожених умовах, а також на багатих ґрунтах, що сформовані на кам'янистих розсипах.

Загрозою для виду є суцільні рубки, надмірний випас худоби, зміна гідрологічного режиму і пряме знищення екотопів.

Лунарія оживаюча охороняється на територіях природо-заповідних установ Карпатського та Подільського регіонів: Карпатському БЗ, ПЗ «Горгани» та «Медобори», НПП «Синевир», «Вижницький», «Гуцульщина», «Подільські Товтри», Яворівський, Ужанський, Карпатський, «Сколівські Бескиди», ряді заказників та пам'яток природи. У Карпатах загрози популяціям не існує. У рівнинній частині, через загрозу зникнення виду, забороняється проведення суцільних рубок, надмірне випасання худоби, збирання рослин. Має декоративне і лікарське значення.

Вітаємо ювілярів НПП «Гуцульщина»

Волошинюка Володимира Васильовича з 70-річчям

Баранюка Романа Танасійовича з 65-річчям

Павлюка Богдана Васильовича

Яремін Олесею Сергіївну з 40-річчям

Засновник і видавець НПП «Гуцульщина»
Свідоцтво про державну реєстрацію
ІФ №512 від 12.03.2004 року
Наша адреса:
вул. Дружби, 84 м. Косів
Івано-Франківська область;
тел./факс (03478) 2-37-09

Вісник засновано 27 вересня 2002 року
Видруковано
Шеф-редактор
Юрій Стефурак
Редактори
Любомир Держипільський
Надія Копер
Комп'ютерний дизайн та верстка
Ольга Димченко

Офіційний сайт НПП «Гуцульщина»
<https://hutsulshchyna-park.in.ua/>
Слідкуйте за нашими оновленнями:
www.facebook.com/npp.guzulshchyna/
Автори фотографій:
Оля Лікунова для ФЗТ Україна, НЕЦУ
працівників НПП «Гуцульщина»